

[Kristen Amby.]

kunstner, ikke er uden indflydelse på den offentlige mening. Men konsekvensen af, hvad han skrev og sagde, var i virkeligheden det, at vi skulle bære os ad overfor en ny trusel, akkurat som demokratierne dengang bar sig ad overfor Hitlers trusel.

Og så har vi lov til at sige til slut: fra disse demokratier truer krigen ikke, de vil bevare freden — det ved vi —, men de vil også forsvare deres selvstændighed, hvis andre bryder freden. Og nu er der mening i et forsvar. De kræfter i landet, der tidligere talte om meningsløsheden i det isolerede eksistensforsvar og talte om rimeligheden af et kollektivt forsvar for freden, skulle nu i stedet for at angribe det, der foregår, være de første til at forsvare det.

Johs. Christiansen: Den sidste ærede taler havde en bemærkning om den lære, som historien gav os om det, han kaldte militære tomrum. Jeg vil gerne gøre det ærede medlem hr. Kristen Amby opmærksom på, at historien giver os også en anden lære, nemlig den lære, at det ikke tidligere er set, at en kaprustning mellem to magter eller to magtblokke ikke til sidst er endt i en krig; det skyldes mange grunde, bl. a. den, at oprustningerne føres så langt og så vidt, at i det afgørende øjeblik, hvor det gælder krig eller fred, har magtgruppernes ledere ikke mulighed for og heller ikke vilje til at råbe hinanden op. Også den lære giver historien os.

Jeg har lyst til, inden jeg kommer ind på det foreliggende forslag, at gøre en bemærkning i anledning af de foregående ordføreres taler. Jeg vil gerne gøre den bemærkning, at man jo ikke er gået ind i nogen realitetsdrøftelse af det, som forslaget betyder, af det, som forslaget giver os; man har taget dette forslag kritikløst, det har jeg lov til at sige. Jeg gør denne bemærkning, fordi man fra mange sider i dag, ikke mindst fra den højtærede forsvarsministers side, har pointeret, hvordan aftaler — og pagten i sig selv — sikrer, som forsvarsministeren udtalte, ikke alene Danmarks stemme, men også Danmarks indflydelse; der vil ikke, siger man til os, blive gennemført noget, der strider imod den opfattelse, som næres her i rigsdagen. Men når man tager et forslag som det foreliggende ganske kritikløst, som det er udformet, uden at ønske nærmere oplysninger om det ene og det andet i forbindelse med forslaget og dets konsekvenser, tager jeg det som et udtryk for, at man i en række andre givne situationer fremover formentlig vil stille sig på samme måde,

når man fra en Bruxelleskonference, en Washingtonkonference, en New Yorkkonference kommer og lægger forslag på bordet for den danske rigsdag.

Jeg ønsker i modsætning til mine ærede kolleger, der hidtil har talt, at beskæftige mig med selve forslaget. Således som dette forslag foreligger, er der fire spørgsmål, rigsdagen skal tage stilling til. Der er for det første spørgsmålet om oprettelsen af en fælles atlantisk forsvarsstyrke; der er spørgsmålet om udnævnelsen af en øverstkommanderende; der er spørgsmålet om, hvilke styrker Danmark skal tilstille denne øverstkommanderende, og der er endelig spørgsmålet om påny at give Tyskland våben.

Jeg behøver ikke at oplyse nærmere om, at Bruxellesoverenskomsten i virkeligheden er frugten af forudgående forhandlinger dels i New York, dels i Washington, og jeg har jo også af ordførerne i dag forstået, at regeringen og de partier, der står bag den, formentlig gør gældende, at det foreliggende forslag er en selvfølgelig konsekvens af den traktat, man i daglig tale kalder Atlantpagten, som blev vedtaget her for 2 år siden.

Efter min og mange andres opfattelse forholder det sig dog så som så med selvfølgeligheden. Jeg ved ikke, hvor mange ærede medlemmer der allerede i marts 1949, da Danmark besluttede at tiltræde pagten, forudså et forslag som det foreliggende. Der tales vel i pagtens artikel 3 om en udvikling af deltagerlandenes „individuelle og kollektive evne til at imødegå væbnet angreb“. Men jeg tror, det med sikkerhed kan siges, at rigsdagsflertallet for 2 år siden hovedsagelig forestillede sig pagtens betydning derved, at Danmark kunne påregne hjælp udefra, hvis det udsattes for angreb. Forestillingen om, at hvert af deltagerlandene skulle afgive nationale styrker til et i fremtid oprettet fællesforsvar, eksisterede næppe, i hvert fald kom den ikke til udtryk under den forhandling, sagen dengang gav anledning til.

Den daværende udenrigsminister, hr. Gustav Rasmussen, gav en særdeles grundig oversigt over pagtens indhold og rækkevidde og kom herunder som naturligt var også ind på en nærmere fortolkning af, hvad der lå i de mest betydende artikler, navnlig 3 og 5.

Hvad artikel 3 angår, den, hvori begrebet „kollektiv“ stærkest fremtræder, berørte han overhovedet ikke den mulighed, det nu foreliggende forslag omhandler. Hans eneste udtalelse i så henseende drejede sig om, hvorvidt vi kunne vente at blive